

*Veikko
Huovinen*
*Havukka-abon
ajattelija*

SUOMI 100 VUOTTA

WSOY-KLASSIKOT

VEIKKO HUOVINEN

*Havukka-ahon
ajattelija*

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ
HELSINKI

**LUKIJOIDEN VALITSEMAT
12 KLASSIKKOA -SARJAN TEOKSET**

MIKA WALTARI *Sinuhe egyptiläinen*
TOVE JANSSON *Muumipappa ja meri*
VÄINÖ LINNA *Täällä Pohjantähden alla 1–3*
VÄINÖ LINNA *Tuntematon sotilas*
SOFI OKSANEN *Puhdistus*
VEIKKO HUOVINEN *Havukka-ahon ajattelija*
TUOMAS KYRÖ *Mielensäpahoittaja*
EDITH SÖDERGRAN *Runoja*
MINNA CANTH *Työmiehen vaimo*
ARTO PAASILINNA *Jäniksen vuosi*
JUHANI AHO *Rautatie*
TOVE JANSSON *Kesäkirja*

Tämä kirja on painettu Suomessa,
vuonna 1860 perustetussa Bookwellin kirjapainossa.

Teoksen ensimmäinen painos ilmestyi 1942.

Kannen teos (muste kankaalle) Miikka Vaskola

Teoksen valokuvaus Jussi Tiainen

Graafinen suunnittelu Martti Ruokonen

© Veikko Huovisen oikeudenomistajat ja wsoy 2017

ISBN 978-951-0-42543-5

Ensimmäinen luku

I

HEINÄKUUN AAMUN aurinko tähtäsi ovelan näköisenä kaukaisen Mykrävuoren huipulta, erään kuusen latvasta. Soiden reunat sinersivät autereesta ja lampien pinnat liekehtivät. Kanahaukka söi viimeisen lihanmurusen tappamastaan tavinräpäleestä Huolainlammen rannalla ja lehahti sitten lentoon. Rauhallisin siiveniskuoin se huopaili vihreän metsän päällä puiden latvoja hipoen, nousi laiskannäköisenä Havukan rinnettä ylöspäin, teki pari syöksyä hätääntyneen jäniksen perään, mutta ei viitisinyt kehittää hurjempaa ajoa. Se lehahti Havukka-ahon veräjätolpalle istumaan. Siinä se liikehti raukeasti höyhenpukuaan oikoessaan ja herpaantui sitten liikkumattomana istumaan ja tuijottamaan. Oli tulossa hellepäivä, ilmassa oli kaukaisen kulon tunkkainen haju. Haukka aukaisi nokkansa ja läähätti muutaman kerran kupeet heilahdellen.

Rauhallista oli ja kaunista. – Konsta Pylkkänen istui kaivonkannella puhdistuen etusormellaan varpaanväljään miitteliään näköisenä. Haukotellen hän poimi kaivonkammesta flanelliset jalkarätit. Hän puisteli niitä kohti aurinkoa, kohti etäistä Mykrävuorta ja peninkulmaisista saloja. Räteissä näkyivät latuskaisten jalkaterien

mustat painanteet, huhhuh... olipa sekin näky. Hän katseleli niitä lähes inhoten; likaiset alkoivat olla, jalkaräit. Mutta näin helteillä ilman muuta paremmat kuin villasukat. Sukka hikoaa taidottomaksi töppöseksi, vanuu ja venyy joutavanpäiväiseksi mälliksi.

Harkitulla liikkeellä hän nosti oikean jalkansa kaivon lahonneelle kannelle vaatekappaleen päälle ja raapi irvistellen sierettyntyttä nilkkaansa. Hän liikutteli ukkovarvastaan ylös ja alas, katsoi huvittuneena tuota taidonnäytettä, yskähti ja naurahti:

– Tämä ei ole missään nimessä kaunis sorkka; ruma se on. Eikä se koskaan siitä tule kauniimmaksi. Kyllä sillä suon yli mennään, kyllä mennään ja on loistavasti menty. Mikä kumma on noiden kynsien merkitys varpaissa. Oravahan minä en ole, enkä palokärki.

Konsta lähti tavanomaiselle aamukierrokselleen tarkkailemaan sitä, mitä kesäinen aamu tarjoaa maalaistalon lähiympäristössä. Mennessään hän ryki ja ryysti, kunnes sylkäisi tarkasti pihlajanoksaan.

Siellä navetan nurkan takana, kärryjen alla, söi kissa jotain. Kissan salaileva käytös iskeytyi Konstan silmiin tutkimisenarvoisena seikkana.

– Mitä sinä syöt, Mikki. Mitä sinä syöt, mitä se syöpi. Mitä se, kääh, hiirikö se on... ei kun myyrä. Katohan kun myyrän sait, häh-häh. Onko makkeeta, mitä?

Konsta kyntsähti mahalleen kissan eteen ja katsoi neljännesmetrin päästä, miten Mikki söi. Hänestä oli melkein kaikkein mukavinta katsella kissan syömistä. Hänen itsensäkin teki mieli kehrätä, kun kissa naulamaisilla hampailaan narskutteli myyrän selkärankaa, kähisi, maiskutteli ja

nuoli karkealla kielellään veristä lihaa. Hän silitteli Mikkiä ja kissa hyrisi kurahdellen.

– Sulla on mukava olla, eikö niin, Mikki? Syö sinä myyrän kinkkua, vaan jätä se hännänalus syömätä. Ethän sinä siitä hyövy mittään. Miltä se kuule myyrä maistuu aamuvaraisella? Eikö se pitäisi paistaa sinun saaliisi, hä-hääh! Pure, pure, katohan, pure, pure! Eikö ne maistu pahalta ne suolet? Sulla se on kuule mukava olla, ei tarvihe mennä ikinä pöllimehtään. Sinä oot kuule onnellisessa asemassa.

Missä se on Mikin puoliso, missä se on se puoliso. Syö sinä, tyttö, mahasi pullolleen, maaliskuussa tulee puoliso sinua kahtomaan. Kuutamolla se juoksee salon halki, Joonaksen musta kolli. Siinä on, kuule, vähän etevä puoliso, voi hyvänen, miten se sulle taas laulaa ihanasti navetan sillan alla. Sinä oot mukava kissa, hä-hääh, ketkule! Pure, pure.

Konsta nousi ylös ja mennä huutoi Havukan pirttiin. Siinä oli ensin eteinen, oikealla oleva ovi aukesi kamariin, jossa oli pöytä, piironki, kahdenmaattava laatikkosänky, muutamia verenpisaroita kreppipaperilla verhotuissa säilykepurkeissa ja seinällä huoneentaulu: »Herra, palkitse äidin vaivat.»

Eteisen perällä oli siistissä kunnossa oleva ruokakomero. Vasemmanpuoleinen ovi johti pirttiin. Leimaa antavin tuolle avaralle pirtille oli valtaisa, osittain vuolukivilohkareista muurattu leivinuuni. Uunin takana loukossa oli emännän tiskipöytä, sen vieressä vankassa pölkyssä oli kiinni separaattori. Uunin vastaisella seinällä sijaitisi pöytä penkkeineen. Pöydän yllä raksutti seinäkello. Pirtin orsilla oli kuivumassa reenjalaspuita ja muita

kaluaineeksi. Seinällä kuivumassa riippuivat myös Konstan pyytämät neljä piisaminnahkaa peijinpuissaan. Penkillä, seinien nurkkauksessa oli yhtenä myyttynä vanha resuinen pomppatakki. Se palveli Anselmia pääanalusena hänen pitäessään ehtonetta. Vielä oli niitä tavanomaisia, korvaamattomia russakoitakin, jotka kompuroivat DDT:n turvottamin vartaloin ja putoilivat henkiahveerissa lattialle.

Konsta istahti penkille vaiteliaana piippu hampaissaan kuristen. Hän katseli talonväen aamuisia töitä. Separattori surisi ja sen kello kilahteli iloisesti. Molemmat pojat nukkuivat vielä sängyssä, joka oli tuvan ovensuunurkassa. Konsta silmäili kumisaappaansa varsia, jotka kävellessä ovat hankautuneet valkoisiksi toisiaan vasten. Siinä, missä vasemman saappaan varressa on ulospäin muodostunut poimu, siinä oli jo pieni reikä. – Se pitäisi paikata, kun kehtaisi, mutta vasta illalla.

Ikkunaruudusta sattui valo hänen päähänsä. Se hyväili lämpimästi hänen takaraivoaan ja teki mielenkiintoisia paljastuksia.

Sillä hieman kummallinen oli Konstan kallon muoto. Se oli aika pitkä pääkalloksi, noin vaakasuorassa suunnassa. Ei se ollut tietenkään otsasta pitkä, se olisikin ollut liian erinomaista, mutta takaraivon puolelta se oli mittava. Niskan yläpuolelta se ampaisi taaksepäin pitkän vaaksan. Konstan täytyi ostaa aina iso hattu, ja heti kohta se venyi muodottomaksi ja lierit vääntyilivät poimuille, kun tuo pää oli vielä hyvin kapeakin... Siis se oli pitkä ja kapea. Hänen silmäkulmansa olivat isot ja ulkonevat, ne ympäröivät vankkana kehyksenä harittavia silmiä kuin joitakin

linssejä. Niinpä hänen päänsä muistutti eräänlaista salamyhkäistä, uudenmallista kiikaria, jolla hän tähtäili maapalloa, sen elämää ja monia ihmeellisyyksiä, ihmisiä, mahdavia kansojen liikkeitä, avaruutta ja sen taivaankappaleita sekä paljoa muutakin. Joskus hän tähtäili kamalan kauas, joskus tuijotti hirmuisen läheltä, kuten äskenkin kissan syömistouhuja. Ei edes lepän lehdellä kävelevä kuoriainen välttänyt hänen huomiotaan, vaan hän pysähtyi tutkimaan sen liikahteluja, arvioimaan sen päämääriä ja luokittelemaan sen pyyteitä suhteessa muihin eläväisiin.

Hänen otsansa ei ollut korkea, mutta ei erittäin matalakaan. Yksitoista vaakasuoraa ryppyä siinä oli, ja vasemman kulman päällä puolikuun muotoinen sinipunerva, kiiltävä arpi. Siihen oli pompannut kerran leimakirves kuusen kimmoisesta oksasta.

Jos ottaa vertailukohteeksi mittasuhteiltaan keskinkertaisen otsan, niin hänen nenänsä oli huomattavan iso. Sen ponkottava rusto oli loivan 'ässän' muotoinen seurauksena siitä, että pässi oli puskenut häntä nenään pienenä poikana, kun hän oli yrittänyt puskemalla musertaa pässin päin. Tämä sinänsä mitätön ja huvittava tapaus antoi hänelle sen vakavan opetuksen, ettei ihmisen ole pakko mennä puskemaan uroslammasta...

Mikäli katsoi aivan läheltä hänen nenäänsä, näki siinä risteilevän tiheässä sinisiä verisuonia. Hänen sieraimensa kaartuivat miltei intohimoisina ja ivallisina. Lieneekö epähienoa sanoa, että hänen viiksensä juontivat alkunsa jostain syvältä sieraimien onkaloista. Kun hänellä oli nuhaa, sen huomasi varsin mainiosti. Jos hän erehtyi nauramaan kaikessa synkkyudessaan, paljastuivat hohtavan valkoiset

hampaat mustan parransängen seasta. Ne olivat tosiaankin ihmeen virheettömät hampaat noinkin vanhalle miehelle. Konsta Pylkkänen olikin juonut elämänsä aikana lukemattomia litroja terveellistä maitoa ja kaivellut ahkerasti hampaitaan teroitettulla tikulla. Maitosuklaata ja marsipaania hän ei ollut koskaan maistanut.

Konsta sylkäisi lattialle. Penkin alta käveli esiin sairas russakka. Konsta Pylkkänen sylki uudestaan koettaen saada sattuman russakkaan. Hän innostui, keskittyi, ja valkoiset hampaat välähtelivät huvista ja kiinnostuksesta.

Mutta Havukan Iita ei ymmärtänyt Konstan urheilua. Hän huusi kiukkuisesti:

– Juuttaan räkäkirnu, ukonröhlä! Elä syle enää kertaakaan minun lattialleni tai lähet justiinsa tästä talosta. Minun se pitäisi joka päivä luututa sinun räkälammikkosi lattioilta. Siinä se on kanssa minulla muuan kotka, töpehtii päivät pitkät permannolle. Ala nyt ottaa heti paperia ja pyyhi ne sylkysi pois. Kuulitko sinä, röhkäle.

– Elä sinä Iita ole milläsikään, suostutteli Konsta. – Se on niin, että tässä maapallossa on vielä enempi kiihtyttäviä asioita kuin tämä, jos kerta alkaa niitä ajankulukseen murehtia. Ja onhan sitä näin salolla syletty iän kaiken...

– Suu kiinni eläkä viisastele yhtään! rähähti Iita. – Hyvä kai sinun on viisastella, kun ei tarvihe luututa. Etkö älyä, pöljä piisami, että sinä tartutat vielä tuperkelein mejän poikiin. On siinä pöhkö, kun ei varo ollenkaan lapsia. Ala ottaa paperia, noh!

– Kuule, kuule, elä ärhentele yhtään, Iita, koetti Pylkkänen parantaa asemaansa jylhällä äänenpainolla. – Sehän on nyt kerta kaikkiaan ihan selvä, että minussa ei ole

ikänäni ollut tuperkelia eikä koskaan tulekaan. Minä tunnen rintani siksi hyvin, että se kestää. Minä, kuule, hengästymättä saahan poikki kymmentuumatukin, enkä vielä ole tarmoton poika. Se...

– Elä sesettele yhtään! Pyyhi vain pois sylkysi, minä en niitä korjaile, usko se!

Emäntä yritti vielä sanoa jotakin sapekasta, mutta ääni petti ja katkera itku tuli ilmoille. Siellä hän seisoi esiliinan kulma silmillään. Surkea oli näky, tavallisesti niin terhakka vaimo vapisi pettymyksestä ja nöyryytyksestä. Hänen pohkeensa olivat turvonneet, täynnä sinisenharmaita suonikohjuja, jotka kertoivat omaa tarinaansa arkisesta elämästä salon keskellä.

– Kehtaatkin vielä kiusata siinä, vaikka minä pesen sinun pihkaiset ryysysi ja evästäkin laitan. Niinkun et olisi tietävinäsi, että minä saan aamusta iltaan juosta joka paikassa, eilenkin putosin puroon lehmii hakiesani ja olin hukkuu. Onko nyt hyvä olla, kun sait minut itkemään! – Eikä Anselmikaan saata sille sankarille yhtään sanoa, vaan kahtoo kuin parastakin ihmettä. En minä jaksa sen kanssa tapella, yhyy. Ja... ja kyllä kait minä saatan täältä lähteä, niin sylkeköön sitten vaikka pitkin seiniä. Otan pojat mukaani ja lähden kerjuulle, enkä tule ikänäni!

Oli kuin suuri, musta lintu olisi peittänyt auringon tyrmistyttävän synkeällä siivellä. Penkillä istujat tutkivat lattianrakoja äärettömän kiusaantuneina. Anselmi ei kestänyt kauan kidutusta, vaan lähti ulos itsekseen mutisten.

Konsta hikoili. Hänestä oli melkein kaikkein ikävintä kuulla naisen itkevän. Hänen aivonsa ponnistelivat

vimmatusti etsien sovittelevia sanoja. Mutta ei mitään tullut mieleen, ei kiusallakaan. – Mitähän sille sanoisi, vai olisiko aivan hiljaa... Kamala kun se suuttuikin kovasti. Ei hän sitä niin pahassa mielessä tarkoittanut, mutta ihminen ei aina arvaa luokitella toisen herkkyystilannetta. Voi, kun se itkee pahalla äänellä, kuin kulkukissa.

Hänen kätensä tekivät nytkähteleviä liikkeitä. – Iita oli pakahtua suruunsa. – Konsta otti taskustaan piippunsa, asetti sen suuhunsa, mutta tunki sen sitten saapasvarteen. Kaipaavin silmäyksin hän katseli seinähyllällä olevaa sanomalehtipinkkaa, mutta kankea ylpeys esti niihin heti tarttumasta. – Vähän noloa jo vanhan miehen ruveta lattioita pyyhkimään.

Aika kului, hitaasti, hitaasti. Tuskastunut katumuksen-tekijä puhkesi puhumaan:

– Tuota, missä sitä olisi paperia tai sanomalehtiä...

– Missä, missä! Niinkun et tuota tietäisi, kun päivät pitkät niiden päällä makaillet ja selität omia viisauksiasi, yhy. Etkä sinä ole viisas ollenkaan. Muka on olevinaan viisas, on siinä yksi...

Tämä viimeinen, karkea syytös kävi Konstaan kipeästi. Tavallisissa oloissa hän ripein vastaväittein olisi kumonnut tuollaisen syytöksen, mutta nyt ei uskaltanut. Ei tiedä litakaan hyvin paljon, kun häntä tyhmäksi sanoo. On se ennenkin häntä loukannut. Mutta se aina kiihtymyksissään puhelee harkitsemattomia asioita.

Hän nousi ylös penkiltä kärsivän näköisenä, mutta samalla nöyränä ja alistuneena. Siepattuaan vihaisesti sanomalehden käteensä hän rutisti sen ryppyiseksi palloksi. Sitten hän pyyhki jälkensä lattialta, mutta vaikeaa

se oli. – Omasta aloitteestaan hän melko mielellään olisi pyyhkinyt, mutta mitä se Iita sotki Anselmin tähän juttuun. Mitä pirua se Selmille rupesi huutamaan... Anselmi joutui aivan syyttömästi kiusalliseen välikäteen! Ja mokomasta asiasta. Pienen pieni tippa sylkinestettä, joka on sikseenkin yleisihmisellinen luonnontuote, vaikka olisihan tuo voinut jäädä sylkemättäkin, mutta eipä sitä juuri arvannut pidätelläkään, kun tuli se russakka ihan jalkojen välistä. Se oli kaikki torakan syytä.

– Tuota, mihin minä tämän paperin panisin...

– Mihin, mihin... Mihinkä tuon nyt arvaisi asetella. Pitäisikö minun säilyttää se muistoksi? Koeta nyt oikein kiusata minua, voi... voih!

Ja nyt Havukan Iita alkoikin vasta itkeä, oikein tosisaan ja sydäntäsärkevästi. Hätäpäissään Pylkkänen yritti nakata paperin lehmän juottosankoon, mutta tajusi viime hetkessä uhkaavan vaaran ja heitti kääronsä lieden liekkeihin.

Konstaa säählitti tavattomasti Selmin emännän surkea tila. Hän ei ollut suinkaan paha mies, muuten vain alkukantainen metsäläinen. Sitä paitsi suurten ajatusten raskas paino pakotti hänet unohtamaan ulkonaiset, epäolennaiset seikat. Hän oli hieman hajamielinenkin ja herkkä...

Hän istui rahille Iitan viereen.

– Kuulehan Iita, usko tai elä, mutta en minä tahallani äsken sylkenyt. Enkä minä sinua yritä huvikseni kiusata, minä vain säikähin, kun sinä olet niin kova itkemään. Enkä minä syle lattialle enää koskaan, kun muistat parikaan kertaa viikossa uhkailla. Jos minä kerrankaan tai kahesti sylykäsen, niin sano heti, armota!

Kuule Iita, annapa varsin anteeksi ja tehään ikuinen rauha... Jos heität itkemästä, niin minä ostan sinulle paketin verokahvia, jos sitä vielä on savotan varastomakasiinissa. Ja voin minä ostaa kaksikin pakettia, jos saan tuhannen markkaa ennakkoo työnjohtajalta ja se on kämpällä tänä iltana. Ja olenhan minä tuonut sinulle lintuja ja jäniksiä ja kaloja. Ja olenhan minä kantanut vettä ja tehnyt heinää ja vaikka mitä. En minä ole niin paha mies kuin kaikki usko...

Viimeinen lause liikutti eniten Konstan itsensä mieltä. Hän huomasi tehneensä tarpeelliset myönnytykset ja taisipa mennä ylikin kohtuudesta. Sillä Iitan silmät olivat ikään kuin kirkastuneet ja ilmekin muuttunut seesteisemmäksi. On se Selmin aviosiippa ennenkin leppynyt yhdellä verokahvitokalla, ja hän onneton lupasi nyt kaksi. Mutta kyllä se sen edestä itkikin tomerasti...

Konsta Pylkkänen istui tanakasti ja turvallisesti penkille ikkunan viereen. Hän tunsi jääneensä aavistuksen verran voiton puolelle... Siispä rauhanpiippu rennosti kytemään. Ajatuksissaan hän yritti sylkäistä lattialle, mutta säpsähti ja punastui.

Selmi tuli sisään. Hän kertoi, että jossain oli varmasti iso metsäpalo. Aurinko oli niin himmeän näköinen ja kitku haisi.

Pojat olivat juuri heränneet. Nuorempi tuhersi kärttyisää itkua naama kiukkuisessa valmiusasennossa voimallista juonittelua varten. Hän istui valkoinen tukankuontalo pörrössä sängyn laidalla ja hieroi likaisilla sormillaan silmiään. Poskeen ja silmän alle oli pielus painanut punaisia rantuja. Mutta vanhempi, yhdeksänkesäinen Nikke

juosta lipsutti virkeänä Konstan viereen. Hän kätti Konstaa lähtemään Huolainlammelle katiskoita kokemaan. Silloin aina jotain saa, kun Konsta on mukana.

– Miksikä se Iita itki äsken? kysyi poika ja katsoa pallitti kirkkain silmin Konstan nenää ja mustaa partaa.

– Puhuhan hiljempää, Nikke, supisi Konsta varotellen. – Äitisi on nyt vihassa. Se suuttui minulle, kun minä sylkäisin lattialle russakan selkään. Se russakka oli niin mukavan näköinen, kun se oli siivet levällään. Se oli kuin humalassa ja sen vasen jalka polki ihan tyhjään.

Konsta näytti sormillaan miten russakka käveli, ja Nikke oli hyvin kiinnostunut. He sipisivät ja supisivat aivan hiljaa, ettei Iita olisi kuullut.

Sitten he lähtivät kalaan; mies tuohikontti selässään edellä vakaasti astellen, poika perässä puheliaana ja sierettyneet pohkeet hätäisesti vilkkuen.

Pylkkänen istui hetkeksi kannon päähän pienelle lepikoiselle ahopyörykälle. Ladatessaan piippuaan hän katseli poikaa salaperäinen ilme jykevillä kasvoillaan. Nikke hätisteli tuskaantuneena sääskiä jaloistaan ja niskastaan.

– Etpä taija tietääkään, Nikke, että tuolla lammen vasmaisella rinteellä on tuliketun pesä. Arvailehan, mikä on tulikettu, niin minä kerron.

– Enpä minä arvaa arvata, sanoi poika.

– Kuule nyt tarkasti. Se on semmoinen kettu, jolla on ensinnäkin punanen kuononkärki ja vaaleanpunaset silmät. Jos kissalla on valkea karva, vaaleanpunaset silmät ja töpöhäntä, niin se on kuuro. Poikkeustahan tietysti on, vaikka mitä se sinulle kuuluu. Mutta tämä tulikettu on pimeänsokea. Ja sen kun on pimeällä tehtävä hartsuretket,

niin sen luulisi juoksevan pahki petäjiin ja kallioihin. Mutta eipä se juokse...

– Kuule nyt tarkasti, sillä on sellainen turkki, että se pimeässä loistaa kuin karpiitilamppu. Ja se turkki valasee synkkinä yösydäminä sen reitit. Siksi sitä sanotaan tuliketuksi.

Nikke kuiskasi: – Onkohan se tulikettu nyt tuolla lammenrannalla? Onko se vihainen?

– Ei se ole vihanen, paremmin aranlainen. Sitä ei ole nähnyt tällä salolla kukaan muu kuin minä. Minä kurkistin kerran sen pesään ja siellä oli valosampi kuin aurin gon paistaessa. Ne olivat sitten herttaisia pentuja ja hoh tivat kaunista valoa. Ja emokettu nuoli niitä. – Kuulehan, poika, ne penikat söivät mustaa jouhtenta, mustaa kuin noki!

– Mistä ne olivat mustan jouhtenen saaneet? sipitti poika jännittyneenä, melkein peloissaan.

– Sen antoi niille metsän harmaa ukko, joka asuu isossa, ontossa honkakelossa. Metsän elävistä harmaa ukko suosii eniten tulikettua ja antaa sille hanhet ja jouhtenet. Kuule, se ukko ottaa oravankin pesästä poikaset ja tulikettu käy ne hakemassa hongalta. Silloin se metän äijä silittää tuli kettua ja kipunoita lentää mustaan yöhön. Ukkoa ei ole kukaan nähnyt, mutta kieltämättä se on olemassa, muuten ei voi sydänmaan ihmettä selittää. Ymmärrätkö sinä?

Poika ei ymmärtänyt ihan kaikkea. Konsta katseli häntä kummallisen lämpimästi. Hän paisutteli lisää, itsekin tavattoman huvittuneena:

– Minä kerran yhtenä talviyönä yritin ampua sen, tuliketun. Minä menin vahtiin muutamalle suolle, jonka

poikki kekälehäntä joka yö juoksi. Justiinsa keskiyöllä se tuli ja koko neva lehahti aivan valoisaksi. Minä poika kopeloimaan pyssyn lukkoja. Ja silloin minä aivastin, kun olin koko yön istunut kinoksessa...

Arvaatkos mitä... se sammutti heti lyhtynsä, ja tuli aivan sysipimeätä. Mutta sitten nevan toisessa päässä alkoi taas hehkua ja kettu meni kuin tulipallo Huuhkajanvuoren rinnettä ylös. Se vilahteli siellä vähän aikaa kuin salama ja hävisi...

Jos minä olisin saanut tuliketun ammuttua, niin tottapa minä olisin miljoonaa tai triljoonaa rikkaampi. Tuliketun nahkaa käytetään tynamenttitehtaissa lamppuna. Siksi ne tykkisihteerit ja tynamenttikonsulentit antaa kevyesti heinähäkillisen rahoja, sillä jos tynamenttikeittiö posahtaisi öljylampun kipinästä ilmaan, niin pommi-Sepälle tulisi kiusallinen työseisaus. Mutta etpä sinä tätä vielä tajua ja ole siitä iloinen. – Mennään nyt katiskoille!

Lammessa oli hyllyvät heterannat. Sen vesi oli lasin-kirkasta, jostakin maan uumenista toi lähde siihen kylmiä vesiä. Mutainen pohja törröttävine liekoineen ja juurakkoineen näkyi ihmeellisen selvästi. Lammen toisessa päässä oli vanha, harmaa heinähaasian jäännös. Pitkänokkainen pikkukuovi huuteli haikeasti rauhanhäiritsijöilleen haasiapuun kärjestä.

He kokivat katiskoita ja saivat vaaleakylkisiä, keller-tävävatsaisia ahvenia, muutaman mainittavan suurenkin. Pienoisessa merrassa pajupensaan varjossa mötkötti turpea hauki. Konsta heitti merran maihin ja solautti kalan mättäikköön. Nikke tappoi hauen linkkuveitsellä. Konsta sanoi:

– Iita sotki sinun isäsi tänä aamuna kiusalliseen välikäteen. Se alkoi Selmille huutaa ilman syytä. – Anna tänne se hauki!

– Mikä se on välikäsi? uteli Nikke.

– Mikähän lienee. En ole nähnyt. Olisiko intialaisilla sellainen tai muilla villielukoilla. – Elä sinä poika kysele joutavia!

– Ostapa Konsta minulle linkkuveihti kirkolta, mankui Nikke.

– Sinulleko? Vuolet sillä sormeesi. – Hei, kuule, sitä vain sanotaan yleisesti, että ihminen joutuu välikäteen. Minä olen lukenut! Anna tänne se puukko, niin mennään!

He lähtivät nousemaan kiemurtelevaa polkua pitkin Havukka-ahoon.

Veikko Huovinen

Havukka-ahon ajattelija

KONSTA PYLKKÄNEN on poikkeuksellinen kansanmies, jolla on ehtymätön tiedonjano ja uskomaton mielikuvitus. Uutiset ja tieteen saavutukset mietityttävät Konstaa, joka pohtii atomin olemusta Kainuun korvessa. Kun Lentuan rannoille saapuu etelästä kaksi maisteria, he värväävät originellin korpifilosofin oppaakseen. *Havukka-ahon ajattelijan* näkemys ihmisestä on aina ajankohtainen ja sen lämmin huumori ilahduttaa yhä uusia sukupolvia.

www.wsoy.fi 84.2 ISBN 978-951-0-42543-5

KANNEN TEOS (MUSTE KANKAALLE) Miikka Vaskola

